

STICHTING HENRI VAN DE WAAL

Iconografisch onderzoek, bestudering van beeldcultuur
en digitale kunstgeschiedenis

*

BELEIDSPLAN 2022-2023

Doelstellingen

In een wereld waarin beeld en beeldvorming steeds belangrijker worden, neemt ook het belang toe van de wetenschappelijke bestudering van de inhoud van beelden. Daarom heeft de Stichting *Henri van de Waal* als eerste doel om het verzamelen en inhoudelijk toegankelijk maken van visuele en tekstuele beelden te bevorderen.

Zij wil daartoe **iconografie** als wetenschappelijke discipline stimuleren en het belang van iconografie voor het begrip van culturele objecten en hun historische betekenis, uitdragen. Door grootschalige digitalisering van erfgoedcollecties zijn onderzoekers in de afgelopen decennia overspoeld met beeldmateriaal. Voor de inhoudelijke ontsluiting daarvan zijn classificatiesystemen onmisbaar. Het classificatiesysteem dat daarvoor internationaal het meest gebruikt wordt, is het **Iconclass** systeem, bedacht door de naamgever van de stichting, de Leidse hoogleraar kunstgeschiedenis Henri van de Waal († 7 mei 1972). De tweede doelstelling van de stichting is daarom om de beschikbaarheid van de online versie van Iconclass voor de lange termijn te waarborgen.

Classificatiesystemen zoals Iconclass en de Chinese Iconography Thesaurus vormen een belangrijke brug tussen het vakgebied van de Humaniora en dat van de Informatiekunde - met name op het gebied van Kunstmatige Intelligentie. Daarom is een derde doelstelling van de stichting om onderzoekers uit die disciplines samen te brengen en een platform te bieden voor de uitwisseling van ideeën en het initiëren van projecten.

Stichtingsinformatie

De Stichting *Henri van de Waal* is opgericht op 14 juni 2021 en heeft haar zetel in Leiden. De stichtingsakte is gedeponereerd bij notaris mr. María de los Angeles Argibary Pérez te Voorschoten.

KvK inschrijfnummer: 83076573

RSIN: 862716718

SBI-code: 94993

URL: <https://henrivandewaalfoundation.org/>

E-mail: info@henrivandewaalfoundation.org

IBAN Triodos Bank: NL77 TRIO 0320419916 [BIC code = TRIONL2U]

IBAN BUNQ: NL77 BUNQ 2067631667 [BIC code = BUNQNL2A]

Samenstelling bestuur (dd 28-12-2021; bestuursleden zijn onbezoldigd)

Voorzitter: André van de Waal

Secretaris & penningmeester: drs Hans Brandhorst

Bestuurslid: dr Karin de Wild (Rijksuniversiteit Leiden)

kandidaat bestuursleden:

dr Pamela Patton, (Index of Medieval Art, Princeton University)

dr Paul Taylor (Warburg Institute, Londen)

dr Hongxing Zhang (Victoria & Albert Museum, Londen)

prof dr Lutz Heusinger (emeritus Marburg Universität)

Beleidsplan 2022-2023

Samenvatting

In deze eerste jaren zal het Iconclass systeem de activiteiten van de stichting domineren. In de laatste maanden van 2021 is een begin gemaakt met de nieuwe versie van de online Iconclass browser die de huidige in het begin van 2022 zal vervangen.

De stichting zal niet alleen deze nieuwe versie van Iconclass beschikbaar stellen, maar ook applicaties laten ontwikkelen die het gebruik van het systeem ondersteunen en erfgoedinstellingen de mogelijkheid bieden de wetenschappelijke ontsluiting van beeldmateriaal significant te versnellen.

Om de beschikbaarheid van **Illustrated Iconclass** en de aanvullende software voor de lange termijn te garanderen worden de broncode en de brondata van het systeem in een open repository (Github) gedeponneerd.

De beschikbaarstelling van code en data zullen niet vanzelf leiden tot een stabiele toekomst voor Iconclass. Daarom zal de stichting ook een consortium opzetten dat de ontwikkeling en het technische en redactionele onderhoud van het Iconclass systeem financieel mogelijk moet maken. In de loop van 2022 zullen internationale erfgoedinstellingen die Iconclass gebruiken, benaderd worden om deel te nemen aan het consortium. Via de gebruikersregistratie van de nieuwe Iconclass browser zal een overzicht worden opgebouwd van de institutionele en de individuele gebruikers van het systeem.

Daarnaast zal via diverse museale en bibliotheek-organisaties informatie over het systeem en de stichting verspreid worden en zal het geven van (online) cursussen van start gaan.

Organisatie

De benoeming van de buitenlandse kandidaat-bestuursleden zal worden afgerond zodra de inschrijving daarvan bij de Kamer van Koophandel is geregeld.

Daarnaast zal een wetenschappelijke Raad van Advies worden samengesteld. Een aantal kandidaten daarvoor is inmiddels benaderd. Geworven wordt onder onderzoekers die actief zijn op het gebied van iconografie, beeldcultuur en kunstmatige intelligentie, aangevuld met medewerkers van musea en bibliotheken die ervaring hebben op het gebied van de inhoudelijke ontsluiting van beeldcollecties. Ook wordt geworven in de uitgeverwereld, onder leden van internationale organisaties op het gebied van kunst en cultuur en juristen met als specialisatie intellectueel eigendom.

Wetenschappelijke verankering

De nieuwe editie van Iconclass zal worden benut om het wetenschappelijk belang van de systematische iconografie te onderstrepen. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat met name de toevoeging van elementen van AI en patroonherkenning een stimulans zal zijn voor de verdere verspreiding van Iconclass. Deelname aan projecten in een adviserende rol is in 2021 al staande praktijk geworden. Er wordt naar gestreefd in de komende jaren via opleiding en bemiddeling ook op andere manieren in projecten te participeren. In de wetenschappelijke appendix wordt dit verder toegelicht.

Humaniora & Informatiekunde

De noodzaak beeldmateriaal handmatig te ontsluiten is een remmende factor voor de inhoudelijke bestudering van grote hoeveelheden visuele data. Inmiddels beschikt de stichting over een groot corpus van met behulp van Iconclass ontsloten afbeeldingen. In de loop van 2022 zal de stichting daaruit datasets samenstellen die door onderzoekers vanuit de Humaniora en IT-disciplines in gezamenlijke projecten gebruikt kunnen worden. In het afgelopen jaar is al duidelijk geworden dat daar vraag naar is.

Financiën

Het Iconclass systeem en de online Iconclass browser blijven beschikbaar in Open Access. De institutionele gebruikers - musea en bibliotheken die professioneel gebruik maken van Iconclass om hun collecties te verrijken - zullen uitgenodigd worden deel te nemen in het consortium. Daarvoor zal een *standaard* consortiumbijdrage gevraagd worden. Het belang is evident: zonder zo'n bijdrage zal het op den duur onmogelijk worden om het Iconclass systeem te onderhouden en zal het online systeem verdwijnen.

Daarnaast zal een programma worden opgezet in samenspraak met de consortium-leden en de wetenschappelijke Adviesraad voor de uitbreiding van de Iconclass browser met datasets en ondersteunende applicaties.

Welke uitbreidingen en applicaties prioriteit krijgen wordt mede bepaald door de leden van het consortium die medezeggenschap krijgen over de data en de applicaties die in ontwikkeling genomen zullen worden, in ruil voor een *premium* bijdrage.

Binnenkomende geldmiddelen zullen worden ingezet voor de verdere ontwikkeling en toepassing van het Iconclass systeem en de verspreiding van kennis daarover.

Daarnaast zullen de structurele IT-en serverkosten die de websites van de stichting en Iconclass met zich meebrengen, uit de consortiumbijdragen en eventuele andere inkomsten van de stichting gefinancierd worden.

In het begin van 2022 zal de aanvraag voor de culturele ANBI-status worden ingediend.

Extensies en applicaties

Voor de jaren 2022-2023 is de stichting voornemens om de volgende datasets en applicaties toe te voegen aan de Illustrated Iconclass browser en een iconografische 'toolbox':

Iconografische bibliografie

De bestaande Iconclass bibliografie, ruim 50.000 records, kan op basis van verschillende datasets worden aangevuld en up-to-date worden gebracht. Een eerste import, ter illustratie van het principe, is die van gegevens uit Kirschbaum's Lexikon der christlichen Ikonographie. Maar ook datasets als van de Bildindex of het Rijksmuseum zouden gegevens kunnen leveren voor een uitbreiding.

Uitbreiding illustraties

De Deutsche Digitale Bibliothek - met ruim 40 miljoen digitale objecten, waarvan talloze met Iconclass beschreven - is slechts één van de open access databronnen waaruit geput kan worden om de Iconclass browser te voorzien van rijkere illustraties. Ook publieke databronnen die niet voorzien zijn van Iconclass, maar wel toegankelijk zijn gemaakt met gecontroleerde vocabulaires,

komen in aanmerking voor import nadat die vocabulaires in concordantie zijn gebracht met Iconclass.

Patroonherkenningsmodule

De handmatige toekenning van Iconclass-concepten aan beeldbestanden is een arbeidsintensief proces, dus relatief traag en kostbaar. Om dat proces serieus te kunnen versnellen - en wellicht zelfs deels te automatiseren - zou aan de Iconclass browser een module kunnen worden toegevoegd voor patroonherkenning. Dat is een lang gekoesterde wens, die met bredere ondersteuning van een consortium gerealiseerd zou kunnen worden.

Module voor indexering van batches

Een aanvullende techniek om het toekennen van codes te versnellen zou de gelijktijdige indexering van groepen beelden kunnen zijn. Groepen afbeeldingen, geselecteerd op gelijkaardige uiterlijke kenmerken, zouden gefilterd kunnen worden uit grote beeld-corpora en simultaan worden aangeboden aan een Iconclass toekenningmodule. De overeenkomende kenmerken of thema's zouden dan in één beweging kunnen worden geïndexeerd.

Visualisering van co-occurrences

Datasets met Iconclass-codes zijn potentiële schatkamers van informatie over co-occurrences. De beelden die gevonden zijn door een zoekactie via het ene concept zijn ook vrijwel altijd nog beschreven met behulp van andere concepten. Die "co-occurring concepten" kunnen heel veel nuttige informatie bevatten en zijn voor onderzoekers een potentieel rijke bron voor "knowledge discovery". Er is al wel ervaring opgedaan met het aanbieden van co-occurrences, maar daar is veel ruimte voor experiment en verbetering, ook door visualisering.

Lokaal te installeren browser

Veel erfgoedinstellingen gebruiken Iconclass voor de inhoudelijke ontsluiting van hun beeldcollecties, maar maken niet optimaal gebruik van de zoekmogelijkheden die de toepassing van Iconclass virtueel aanbiedt. Het Rijksmuseum, de Bildindex en het RKD zijn slechts drie voorbeelden van instellingen die heel veel geïnvesteerd hebben in de indexering van hun collecties, maar die de verzamelde informatie niet geoptimaliseerd - bijvoorbeeld via de meertalige trefwoorden - aanbieden aan hun eindgebruikers. Andere instellingen gebruiken de Iconclass-informatie vooral intern en bieden die zelfs nauwelijks aan derden aan.

Er is wel een module voor dit doel gemaakt - de Harvester for Iconclass Metadata (HIM) - maar het gebruik daarvan is op dit moment beperkt tot de Arkyves biotoop.

Een lokaal te installeren variant van dit principe zou een welkome aanvulling kunnen zijn.

Welke van deze mogelijke uitbreidingen van het Iconclass systeem gerealiseerd zal worden en in welke volgorde de applicaties zullen worden ontwikkeld, zal worden bepaald in overleg met de leden van het te vormen consortium. Een en ander zal ook afhankelijk zijn van het aantal instellingen dat zal deelnemen aan het consortium.

Wetenschappelijke appendix: beeldbeschrijving en patroonherkenning

Het eerste doel van de stichting is om het gebruik van het Iconclass systeem voor beeldonderzoek te faciliteren en te stimuleren. Visuele onderzoeksmethoden worden breed ingezet in disciplines als (digitale) kunstgeschiedenis, antropologie en (visuele) communicatie. Op deze gebieden wil de stichting nauw samenwerken met universiteiten en erfgoedinstellingen.

We kijken er niet meer van op dat we de *foto* van een leeuw in plaats van het *woord* "leeuw" kunnen gebruiken om op het internet te zoeken naar afbeeldingen van leeuwen. Het verbaast ons

niet meer wanneer algoritmes, zoals die van *Google Images*, ons series van "*visueel vergelijkbare beelden*" voorschotelen. We staan nauwelijks stil bij de vraag *hoe* de beelden die ons als "vergelijkbaar" worden aangeboden, eigenlijk werden geselecteerd uit de miljarden beelden in de databases van Google. En tenzij we een IT-achtergrond hebben begrijpen we de technische details waarop

de selectie is gebaseerd, waarschijnlijk toch niet.

Tegelijkertijd begrijpen de meesten van ons wel degelijk dat elk beeld, zelfs als het eenvoudig een snapshot is van een leeuw in zijn natuurlijke omgeving, deel uitmaakt van een narratief. Elk beeld heeft een context en kan worden gebruikt om een verhaal te vertellen. Om dat verhaal te vertellen,

[Home](#) > [News](#) > New research reveals extent of human threat to lion populations

New research reveals extent of human threat to lion populations

om de context van een beeld te documenteren en erop te reflecteren, gebruiken we woorden. Met woorden vertellen we bijvoorbeeld dat dit beeld niet eenvoudigweg een foto van een leeuw is, maar ons een voorbeeld geeft van een diersoort waarvan de leefruimte bedreigd wordt door de mens. Afbeeldingen van leeuwen zijn over tijd en culturen heen gebruikt om een eindeloze verscheidenheid aan verhalen te vertellen

en tal van verschillende ideeën uit te beelden.

ernaar te kijken, nieuwe vragen die we erover kunnen stellen en nieuwe informatie die we eruit kunnen putten.

De verhalen die beelden vertellen en de eindeloze variatie van hun iconografie systematisch documenteren, vergt meer middelen dan waarover erfgoedinstellingen beschikken. Onderzoekers van historische beeldcultuur en visuele communicatie werken dus niet alleen met incomplete data omdat er nu eenmaal bronnen verloren zijn gegaan. De informatie over de bronnen die bewaard zijn gebleven, is vaak ook nog ongeorganiseerd en onsystematisch.

De manier waarop beelden worden ingezet om een verhaal of een boodschap over te brengen, verdient serieus onderzoek, nu meer dan ooit. Betere metadata is een belangrijke voorwaarde om greep te krijgen op de inhoud van beelden en informatie-technologie kan daarbij een grote rol spelen omdat het kan helpen de inhoud van beelden sneller en beter te ontsluiten.

Om beeldinhoudelijk onderzoek te bevorderen en de ontwikkeling van software te ondersteunen die dat onderzoek naar een hoger plan kan tillen, is de stichting opgericht. Ze is naar Henri van de Waal vernoemd omdat hij niet alleen de bedenker is van Iconclass, maar ook heel vroeg de voordelen zag van een systematische benadering van de iconografie in combinatie met de mogelijkheden van informatie-technologie.

Case study: de rol van een geïllustreerde Iconclass

De Iconclass browser is ruim tien jaar in gebruik gebleven en wordt op dit moment vervangen door een nieuwe versie die technisch up-to-date is en ook qua taalgebruik wordt gemoderniseerd. Dat classificaties en ontologiën een belangrijke rol spelen bij de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie wordt erkend vanuit de hoek van zowel IT als de humaniora. Vele musea, bibliotheken en onderzoeksinstituten gebruiken Iconclass voor de inhoudelijke toegang van hun collecties en ze hebben zodoende talrijke datasets gecreëerd met rijke onderwerps-metadata. Bij elkaar opgeteld vormen zij een virtuele trainingset voor toepassingen op het gebied van patroonherkenning. Een aanzienlijk deel van deze datasets is inmiddels daadwerkelijk samengevoegd en ze worden ingezet om de nieuwe Iconclass browser te transformeren tot een "*Illustrated Iconclass*".

Deze nieuwe editie is uiteraard in eerste instantie bedoeld als een geautoriseerde versie van Iconclass, maar de onderliggende data kunnen ook worden gebruikt om trainingsets te genereren voor toepassingen van kunstmatige intelligentie. Duizenden beelden, geordend op onderwerp, zijn een schatkamer waaruit voor allerlei nieuwe ontwikkelingen geput kan worden. De bedoeling is ook om hiermee erfgoedinstellingen en software ontwikkelaars op ideeën te brengen en te inspireren.

Twee van die ideeën zullen in de loop van de periode die dit beleidsplan omvat, via de stichting al worden omgezet in applicaties die de Iconclass browser flankeren:

1. Het bekende wordt gebruikt om het onbekende te interpreteren. Dat wil zeggen dat de dataset van geclassificeerde afbeeldingen gebruikt zal worden als "*knowledge base*" voor de identificatie van de inhoud van nieuwe beelden die ter identificatie worden aangeboden aan de browser applicatie. Patroonherkenning vormt de eerste stap in een proces van "*supervised learning*". De termen die handmatig aan de beelden zijn toegekend worden als kandidaat-termen voorgesteld aan menselijke beoordelaars.
2. Het proces om termen toe te kennen aan beelden wordt versneld door het mogelijk te maken beelden met eenzelfde of verwante inhoud tegelijkertijd te classificeren.

Gedurende lange tijd kende de procedure om beelden te catalogiseren en terug te vinden weinig variatie. In een database record werd een beschrijving van het beeld in vrij proza of door middel

van een reeks trefwoorden ingevoerd om de inhoud ervan te ontsluiten. Die woorden werden gebruikt om het beeld op te vragen.

Het gebruik van een gestandaardiseerd vocabulair als een classificatie of een thesaurus heeft geen wezenlijke gevolgen voor die procedure. Een standaard-label zoals "*de heilige Georgius (Joris) die de draak doodt*" ("*Saint George killing the dragon*") wordt nog steeds in het vocabulair gevonden via (tref)woorden en (tref)woorden zorgen ook voor de retrieval van afbeeldingen.

De nieuwe *Illustrated Iconclass* browser zal een groot corpus afbeeldingen die van een Iconclass-codering voorzien zijn, inzetten om een tweede route aan te bieden.

Hierboven een kleine greep uit de afbeeldingen van de heilige Georgius in het door de stichting beheerde corpus, om het idee te illustreren.

Alle afbeeldingen in die dataset zijn handmatig voorzien van Iconclass labels. Om de helpen bij de identificatie van het onderwerp van een prent zoals hier rechts te zien is, zou een reproductie daarvan ge-upload dienen te worden. De visuele kenmerken ervan kunnen dan vergeleken worden met alle beelden in het corpus. Als via de primaire patroonherkenning een treffer gevonden wordt, kan via een secundaire zoekactie op onderwerp - met gebruikmaking van Iconclass - een veel rijkere set afbeeldingen met Georgius worden aangeboden ter beoordeling. Ook kunnen dan de andere termen die aan die set zijn gekoppeld - de "*co-occurrences*" - als suggesties getoond worden voor verdere verrijking of alternatieve zoekacties. We suggereren niet dat kunstmatige intelligentie op deze manier het onderwerp van een beeld, de iconografische kenmerken of de betekenis ervan geautomatiseerd kan

identificeren. Integendeel, de doelstelling is bescheidener, namelijk om een algoritme suggesties te laten aanbieden aan een menselijke beschouwer die deze kan accepteren of verwerpen. Door het oordeel van de beschouwer toe te voegen aan de dataset wordt de *Illustrated Iconclass* een "lerende" applicatie. Door de (geregistreerde) gebruikers de suggesties van het algoritme te laten beoordelen, neemt de kwaliteit van de verzamelde informatie toe. Zo zou een beeld dat een visueel gelijkaardig patroon vertoont, zoals de miniatuur rechts, door iconografen kunnen worden geannoteerd met de Iconclass term "*Perseus on his winged horse Pegasus, slaying a dragon to liberate Andromeda*", daarmee de suggestie "*saint George slaying a dragon*" corrigerend.

In de *Illustrated Iconclass* applicatie zal patroonherkenning worden gecombineerd met tekstuele metadata om het proces te versnellen waarbij visueel vergelijkbare beelden uit het corpus worden gefilterd voor (verdere) classificatie. Deze verrijking maakt gebruik van het feit dat we door een Iconclass-concept aan een beeld te hechten, dat beeld koppelen aan een gestandaardiseerde set (tref)woorden.

Zo koppelt het Iconclass label **11H(GEORGE)** deze definitie aan een beeld: "*the warrior martyr George (Georgius); possible attributes: banner (red cross on white field), (red) cross, dragon, (white) horse, broken lance, shield (with cross), sword.*" Bovendien worden de trefwoorden waarmee we dat concept in Iconclass kunnen terugvinden, daaraan toegevoegd, zodat aan elk beeld waaraan **11H(GEORGE)** wordt gehecht, deze "*Bag of Words*" wordt gekoppeld:

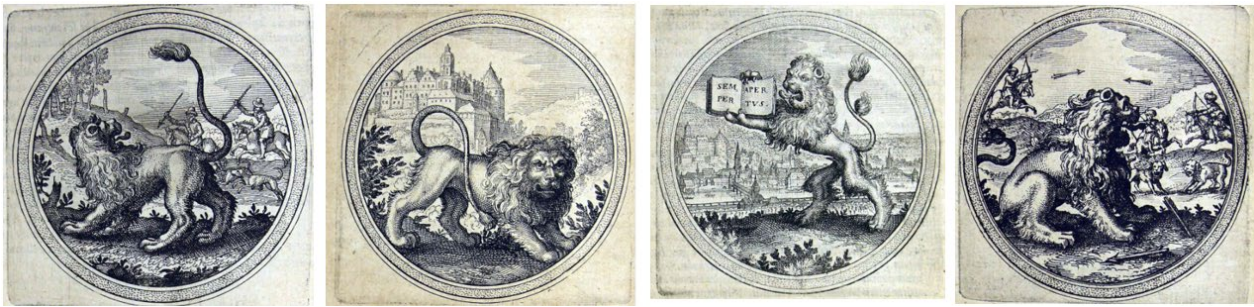
attributes, banner, breaking, broken lance, Christian religion, cross, dragon, George, Georgius, horse, lance, martyr, red cross, religion, shield, soldier, supernatural, sword, warrior, white field
Deze *bag of words* wordt bovendien aangevuld met een vergelijkbare set woorden uit de vertalingen van Iconclass.

Wanneer een corpus van voldoende omvang is verwerkt met Machine Learning algoritmes, kan de applicatie relevante sets beelden aanbieden voor identificatie en verrijking.

Bijvoorbeeld: bovenstaande vier beelden zouden door een patroonherkennings-algoritme beoordeeld kunnen zijn als visueel vergelijkbaar met de heilige Georgius die de draak doodt. Gewapend met voldoende domeinkennis zou een indexer de beelden echter koppelen aan de Iconclass code **94S32**, waar een *bag of words* bij hoort die is opgebouwd uit de definitie van het thema en een reeks trefwoorden:

- *Bellerophon, flying on Pegasus' back, kills the Chimera, a fire-breathing monster, with arrows or a spear*
- *Bellerophon · Chimera · Greek legend · Iobates (King) · Lycia · Pegasus · ancient history · arrow · breathing · classical antiquity · deed · fire · hero · heroic legend · history · killing (animal) · king · legend · monster · mythology · spear · task*

Volgens eenzelfde procedure van patroonherkenning en object identificatie zouden deze afbeeldingen van leeuwen als groep uit het corpus zijn gefilterd met dit Iconclass label als suggestie: **25F23(LION)(+1)** waarmee de volgende *bag of words* verbonden is:

- *beasts of prey, predatory animals: lion (+ animals used symbolically)*
- *animal · earth · lion · mammal · nature · predatory animal · world · symbol*

Twee millennia Europese kunst hebben ons vele duizenden afbeeldingen opgeleverd van heiligen, waarvan de meeste niet langer worden herkend door moderne bezoekers van musea en kerken. Het zou daarom nuttig zijn als een *Illustrated Iconclass* applicatie suggesties kon doen voor hun identificatie op basis van beeldelementen zoals hun attributen. De opdracht is eenvoudig - in elk geval conceptueel: wanneer een algoritme het patroon kan herkennen van een vrouw en een toren, kan de applicatie op basis van eerder handmatig toegekende codering ook suggereren dat we te maken hebben met afbeeldingen van de heilige Barbara.

Het label **11HH(BARBARA)** is gekoppeld aan een rijke *bag of words*:

- *the virgin martyr Barbara; possible attributes: book, cannon(ball), crown, cross, chalice with wafer, Dioscuros (her father), peacock feather, sword, torches, mason's tools, tower*
- *Barbara (St.) · Christian religion · Dioscuros · Host · cannon · cannonball · chalice · cross · crown · feather · martyr · mason's tools · peacock feather · religion · saint · supernatural · sword · tool · torch · tower · virgin · woman*

Onze dataset bevat nu al duizenden afbeeldingen van leeuwen met zeer uiteenlopende symbolische betekenissen en duizenden afbeeldingen van heiligen zoals deze Barbara. Zelfs als kunstmatige intelligentie niet kan *vaststellen* wat de betekenis is van een nieuwe aan het corpus toegevoegde set beelden, dan nog mogen we op basis van de bestaande dataset zinvolle suggesties verwachten.

Wanneer grotere hoeveelheden beelden kunnen worden aangeboden aan algoritmes voor patroonherkenning, dan kunnen die worden voorgesorteerd op basis van visuele kenmerken. Alleen daarmee al kan het proces van labelling serieus worden versneld.

Verder is van belang dat we ons realiseren dat Iconclass niet de enige manier is om informatie over beelden te organiseren. De *Iconographic Database* van het Warburg Institute, de *Princeton Index of*

Medieval Art, de *Chinese Iconography Thesaurus*, Getty's *Iconography Authority*, en de *Thesaurus for Graphic Materials* van de Library of Congress zijn slechts een paar voorbeelden van datasets en vocabulaire-standaarden met een vergelijkbare doelstelling. Daarnaast hebben talloze musea en bibliotheken hun eigen vocabulaires ontwikkeld, toegespitst op hun collectie en hun eigen wereldbeeld.

Op allerlei niveaus wordt nagedacht over het verbinden van verschillende vocabulaires. De bijdrage van de stichting aan dit proces kan slechts bescheiden zijn, zeker in de periode die door dit plan bestreken wordt. Omdat Iconclass echter het meest verbreide systeem voor iconografische informatie is, is de beschikbaarheid ervan in de vorm van een online browser en in de vorm van ruwe databestanden een belangrijke bijdrage aan de digitale Humaniora en digitale kunstgeschiedenis. Het deponeren van de databestanden en de broncode van de browser in het open repository Github is daarbij een noodzakelijke maar geen afdoende stap.

We kunnen een *Illustrated Iconclass* beschikbaar stellen, compleet met AI functionaliteit; we kunnen databestanden en broncode eenvoudig toegankelijk maken voor conservatoren, iconografen en software ontwikkelaars en we kunnen het eenvoudig maken om de Iconclass-concepten te koppelen aan de termen van andere vocabulaire-systemen.

Niets van dat alles zal op zichzelf de kwaliteit van de inhoudelijke informatie over de collecties van bibliotheken en musea, of van de onderzoeksresultaten in de humaniora vooruithelpen.

Er zijn goede redenen waarom in de doelstellingen van de stichting woorden als *stimuleren*, *bevorderen*, en *faciliteren* gebruikt worden. Slechts wanneer datgene wat we aanbieden ook daadwerkelijk gebruikt wordt, is het van enig nut.

Wie bekend is met vroegmoderne cultuurgeschiedenis zal het embleem kennen van een struisvogel

die zijn vleugels spreidt maar niet kan vliegen.

De boodschap van het Engelse motto "*To have, and not to use the same, is not our glory, but our shame*" mag al te moralistisch klinken voor moderne oren, maar zoals in zoveel emblemen, schuilt er veel waarheid in.

Een systeem bouwen en beschikbaar stellen, dat is binnen de mogelijkheden van de stichting. Dat systeem onder de aandacht brengen van mogelijke gebruikers is wat we met dit beleidsplan ook nog kunnen. In de komende twee jaar zullen we verder bouwen aan een netwerk van geïnteresseerde collega's die kunnen helpen deze boodschap uit te dragen. Het is echter uiteindelijk aan de *communities* van de Humaniora en IT om te beslissen of ze willen vliegen of blijven lopen.